

УДК 331.108:336.71

А.О. Єпіфанов, д-р екон. наук, проф., Українська академія банківської справи Національного банку України;

*В.Т. Александров, канд. техн. наук, доц.,
Науково-видавниче підприємство "АВТ"*

ІНТЕГРОВАНІ НАВЧАЛЬНО-АТЕСТАЦІЙНІ КОМПЛЕКСИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Постановка проблеми. У сучасних умовах спостерігається суттєве зниження тривалості навчання студента в аудиторії, все більше матеріалу дається на самостійне ознайомлення. У той же час, збільшується кількість матеріалу, який необхідно засвоїти, та підвищується його складність.

У таких умовах необхідно переходити до інноваційних форм навчання, в тому числі до впровадження автоматизованих методів навчання (автоматизовані навчальні системи, експертні системи, системи дистанційного навчання та ін.). Такі методи надають можливість засвоювати значно більший обсяг матеріалу, оперативно реагувати на зміни в нормативних і законодавчих документах. Особливо актуальними такі методи навчання є для курсів (семінарів, факультетів) підвищення кваліфікації, які, наприклад, проводяться для державних службовців, у тому числі для працівників Національного банку України.

Автоматизовані методи орієнтовані, як правило, на самостійну форму навчання студентів. Вони дозволяють вибрати необхідну дисципліну, розділ, тему, а в разі потреби перевірити ступінь засвоєння матеріалу і повернутись до тієї його частини, яка потребує подальшого опрацювання.

Невирішені раніше частини проблеми. Традиційні методи аудиторного навчання і подання навчального матеріалу у друкованому вигляді відрізняються низькою ефективністю. Проблема підвищення ефективності навчання виходить на перший план у сучасних умовах, коли конкурентоспроможність підприємства значним чином визначається здатністю розкрити свій інтелектуальний потенціал його співробітниками.

Аналіз досліджень і публікацій. Дана проблема активно обговорюється вітчизняними і зарубіжними вченими, зокрема, В. Заболотний відзначає, що традиційна (лекційна) форма навчання все ще залишається панівною, а першочерговою задачею є необхідність запровадження у навчальний процес інтерактивних форм навчання [1]. М. Філінюк та Л. Ліщинська фокусують увагу на доцільності інтенсифікації використання мережі Інтернет з метою підвищення ефективності освіти [2]. В цілому слід відзначити, що більшість дослідників даної проблеми погоджуються з твердженням, що сучасні інформаційні технології дозволяють суттєво підвищити якість навчання.

Крім власне якості підготовки фахівців з використанням сучасних інформаційних технологій, активна увага приділяється також питанням економічної ефективності проведення навчання у такий спосіб. Зокрема, у [3]

підтверджується, що сучасні технології навчання, зокрема дистанційного навчання, відрізняються не лише високою якістю засвоєння знань у порівнянні з традиційними системами, вони також є економічно доцільними для використання навчальними установами різного рівня акредитації і напряму підготовки.

Цілі статті: визначити головні вимоги до ефективних навчальних систем; розкрити загальні принципи функціонування інтегрованого навчально-атестаційного комплексу, створеного науково-видавничим підприємством “АВТ” разом з провідними фахівцями вищих навчальних закладів України та фахівцями-практиками провідних державних і комерційних установ України; обґрунтувати доцільність використання інтегрованого навчально-атестаційного комплексу “Банківська справа” для підготовки та підвищення кваліфікації фахівців зі спеціальності “Банківська справа”.

Виклад основного матеріалу. Розробкою автоматизованих методів навчання займаються, зокрема, в науково-видавничому підприємстві “АВТ”. З групою провідних фахівців, використовуючи вже набутий досвід роботи у даному напрямку діяльності, підприємство приступило до реалізації проекту по створенню інтегрованого навчально-атестаційного комплексу “Банківська справа”. Цей проект складається з чотирьох взаємопов’язаних частин:

1. Комплексний підручник для трьох рівнів вищої освіти (бакалавр, спеціаліст, магістр), який відповідно до галузевого стандарту вищої освіти щодо освітньо-професійних програм підготовки фахівців напряму 0501 “Економіка і підприємництво” у повному обсязі розкриває зміст 14-ти нормативних дисциплін (“Банківські операції”, “Фінансовий менеджмент у банку”, “Маркетинг банку”, “Облік і аудит у банках”, “Кредитування і контроль” та ін.).
2. Посібник для викладача, у якому втілюються основні методичні новації стосовно організації ефективного навчального процесу, надаються рекомендації щодо використання комплексного підручника і автоматизованої системи навчання.
3. Автоматизовані інформаційно-довідкова та навчально-атестаційна системи, які створені з використанням досвіду розробки сучасних методів автоматизованого навчання. У даних системах задіяні озвучені фільми-лекції, тести, практичні завдання, контрольні роботи, тренінги, законодавча база. Системи створюються на матеріалах реального працюючого банку, а саме “ТАС-Комерцбанк”.
4. Інтернет-портал, тобто система, яка накопичує інформацію про законодавчу базу та зміни в ній про методи навчання та атестацію, а також підтримує режим оновлення програмних компонентів та інформаційних блоків навчально-атестаційної системи.

Що стосується вказаного комплексного підручника, то він готується таким чином, щоб розкрити реальну діяльність банку в сучасних умовах, бути корисним студенту, працівнику банківської установи, слухачу курсів підвищення кваліфікації.

Слід відзначити, що використання сучасних інформаційних систем у навчальному процесі дозволяє суттєвим чином змінити традиційні форми передачі знань від викладача до студента, істотно підвищивши їх ефективність та доступні для засвоєння обсяги знань.

Здобуття практичних навиків може бути реалізовано за рахунок використання програмного забезпечення, яке може імітувати функції реального робочого місця фахівця банку, його роботу з документами (маршрут проходження, правильність заповнення і т.д.).

Комплекс “Банківська справа” є одним з елементів загального інтегрованого навчально-атестаційного комплексу, який наведено на рис. 1.

Серед переваг комплексу слід виділити наступні.

Посібник представлений на CD. Всі матеріали чітко згруповані та логічно класифіковані. Це дає змогу швидко знаходити необхідну інформацію для навчання, користуватися довідниками тощо.

Матеріал, призначений для вивчення, подається за допомогою різноманітних сучасних методів: відеофрагментів, анімаційних та інтерактивних елементів, цілісних озвучених лекцій та занять. Для полегшення розуміння матеріалу програма може озвучувати контрольні запитання, задачі, тести тощо.

Різнманітні форми контролю та закріплення знань. Це – тестування, практичні роботи, заповнення документів, задачі, тренінг для засвоєння термінів і понять, “відкриті” запитання. А після вивчення – іспит у формі контрольних запитань.

Ведення статистики: вся інформація про роботу користувача з програмою фіксується з метою ведення статистики. Кожна отримана оцінка, результати тестів, задач та багато чого іншого фіксується в базі даних (усю статистичну інформацію можна переглядати).

Рис. 1. Загальна структура та функціональна схема інтегрованого навчально-атестаційного комплексу

Найвні допоміжні функції, такі як “Документи” та “Довідники”.

Функція “Документи” дає змогу користувачеві переглядати та заповнювати різноманітні документи. Цією функцією передбачено також огляди та коментарі до документів, де можна знайти відповіді з приводу призначення документів та порядку їх заповнення.

Функція “Довідники” дає можливість формувати зручні для використання довідники, що містять в собі інформацію, необхідну в роботі, наприклад, кодові позначення валют, номери телефонів тощо.

Функція оновлення через Інтернет дає змогу отримати найсвіжішу інформацію, яка автоматично замінить стару.

Висновки. Підвищення вимог до рівня підготовки сучасного фахівця банківської установи потребує пошуку нових підходів до реалізації навчального процесу. Сучасні інформаційні технології надають можливості для подання теоретичного матеріалу, набуття практичних навиків і контролю знань на такому рівні, який не може бути досягнутий традиційними засобами.

Впровадження анонсованого інтегрованого навчально-атестаційного комплексу “Банківська справа” дозволить суттєво покращити якість підготовки відповідних фахівців, надасть можливість оперативного ознайомлення з інструктивною, нормативною, законодавчою базами галузі, дозволить засвоювати значно більший обсяг інформації. Його використання можливе у вищих навчальних закладах і у системі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників комерційних банків і Національного банку України.

Список літератури

1. Заболотний В. Розвиток викладацького складу закладів бізнес-освіти // www.management.com.ua/be/be019.html.
2. Філінюк М.А., Ліщинська Л.Б. Аналіз шляхів підвищення ефективності освіти за рахунок використання мережі Internet // <http://www.vstu.vinnica.ua/ies2000/-doclad/b/109.htm>
3. Hezel, Richard T. Cost-effectiveness for Interactive Distance Education and Telecommunicated Learning. In University of Wisconsin-Madison, From Vision to Reality: Providing Cost-effective, Quality Distance Education. Papers from the Eighth Annual Conference on Distance Teaching and Learning, Madison, Wisconsin, August 5-7, 1992, pp. 75-78.

Єпіфанов А.О. Інтегровані навчально-атестаційні комплекси у системі підготовки кадрів для банківської системи / А.О. Єпіфанов, В.Т. Александров // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. - Суми: УАБС НБУ, 2005. - Вип. 12.- С. 5-9.